

Aanbevelingen en suggesties

*De aanbevelingen 2009
De aanbevelingen 2008 tot 1999
De suggesties*

De Ombudsdienst Pensioenen kan twee soorten aanbevelingen doen.

Overeenkomstig artikel 16 van het oprichtingsbesluit kunnen wij aan de pensioendiensten elke aanbeveling richten die wij nuttig achten.

Met de officiële aanbevelingen nodigen wij de pensioendienst uit om zijn beslissingen en/of werkwijze te herzien wanneer wij vastgesteld hebben dat deze niet in overeenstemming zijn met de wetten en reglementen of met de principes van behoorlijk bestuur of nog wanneer wij de billijkheid inroepen.

De algemene aanbevelingen worden gedaan in het Jaarverslag of in voorkomend geval in de tussentijdse verslagen op basis van artikel 17 van het oprichtingsbesluit. Zij worden bijgevolg gericht tot de wetgevende en de uitvoerende macht. Met deze aanbevelingen beogen wij in eerste instantie een verbetering van de wetgeving en de reglementen en oplossingen voor vastgestelde disfuncties.

Eerst komen de aanbevelingen van dit werkingsjaar aan bod. Daarna hernemen wij de aanbevelingen uit de Jaarverslagen van 2008 tot 1999 en vermelden het gevolg dat eraan gegeven werd.

In de dagelijkse klachtenbehandeling stoten wij daarnaast soms op praktijken bij de pensioendiensten die weliswaar niet indruisen tegen de letter van de wet of de reglementen maar die naar de algemene normen van goed bestuur kunnen verbeterd worden.

Wanneer wij dergelijke vaststellingen doen, suggereren wij de pensioendienst om zijn praktijken aan te passen.

Deze suggesties vallen uiteen in drie grote categorieën die overeenstemmen met evenveel doelstellingen:

- een klantvriendelijke communicatie met de gepensioneerden draagt bij tot het verminderen van twijfel en frustratie;
- intensere samenwerkingsprocedures verbeteren de traditionele en stoeve administratieve praktijken;
- de administratieve praktijken stellen de gepensioneerde centraal en zorgen voor een uniforme en rechtvaardige toepassing van de reglementering.

De suggesties worden gedaan aan de pensioendiensten in de afloop van de dossierbehandeling. De meest relevante suggesties worden eveneens opgenomen in het Jaarverslag.

De aanbevelingen 2009

De algemene aanbevelingen

Algemene aanbeveling 2009/1 *Inzake de werkelijke ingangsdatum van het pensioen op het ogenblik van de toekenning of op het ogenblik van de betaling: een einde stellen aan de rechtsonzekerheid ingevolge de uiteenlopende interpretaties naargelang het pensioenstelsel – zie p. 85 voor een grondige studie*

In het pensioenstelsel van de openbare sector gaat het rust- of overlevingspensioen in wanneer het wordt toegekend, ook al wordt deze toekenning niet gevolgd door een betaling. In de pensioenregeling voor werknemers en zelfstandigen daarentegen gaat het daadwerkelijk en voor de eerste maal in wanneer het voordeel de eerste keer wordt betaald.

De wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen is gemeenschappelijk voor de drie grote pensioendiensten. Nochtans verschilt de lezing van deze wet door de PDOS van deze door de RVP of het RSVZ.

Er bestaan twee uiteenlopende interpretaties van quasi dezelfde wetteksten wat het principe van de rechtszekerheid op de helling zet en een mogelijke bron van discriminatie inhoudt.

Het College van de Ombudsmannen voor de Pensioenen beveelt dan ook aan om deze dubbelzinnigheid op te heffen. Het nodigt de bevoegde overheden uit om de noodzakelijke wettelijke initiatieven te nemen om de wet terzake te verduidelijken en zodoende een einde te maken aan het verschil in behandeling tussen de gepensioneerden in de openbare sector en deze in de privé sector (werknemers en zelfstandigen).

Algemene aanbeveling 2009/2 *Inzake vrijwillige regularisatiebijdragen betaald na de betekening van de pensioenbeslissing en de toekenning na de ingangsdatum van het pensioen van een gelijkstelling die niet onderworpen is aan de betaling van bijdragen : de ambtshalve herziening van het pensioen in de regeling voor zelfstandigen mogelijk maken – zie p. 101 voor een grondige studie*

In het kader van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor zelfstandigen is het RSVZ ertoe gehouden om ambtshalve een beslissing te nemen wanneer de regularisatie van bijdragen een invloed heeft op de pensioenrechten.

In zijn huidige formulering beoogt artikel 154, 7° van het koninklijk besluit van 22 december 1967 enkel de verplichte bijdragen voorzien in het sociaal statuut der zelfstandigen.

In de andere gevallen van regularisatie van bijdragen zoals de vrijwillige regularisatie tot gelijkstelling van de studieperiodes met een beroepsactiviteit en waarvan de betaling pas gebeurde nadat een definitieve pensioenbeslissing werd betekend is er geen ambtshalve onderzoek. In die gevallen is een uitdrukkelijke aanvraag noodzakelijk.

Deze vraag is overigens ook noodzakelijk wanneer een beslissing nadat het pensioen werkelijk is ingegaan een gelijkstelling toekent die niet onderworpen is aan de betaling van bijdragen.

Om een einde te stellen aan dit ongeoorloofde onderscheid beveelt het College aan de bevoegde overheden aan om de bovengenoemde wetteksten aan te passen zodat alle gevallen die een invloed hebben op het recht op de voordelen en waarin sociale bijdragen moeten betaald worden of waarin laattijdig beslist wordt om een gelijkstelling toe te kennen die niet onderworpen is aan de betaling van bijdragen opgenomen zouden worden in de procedure van ambtshalve beslissing.

In afwachting van deze aanpassing aan de regelgeving nodigen wij alle betrokken instellingen (sociale verzekeringsfondsen, RSVZ) uit om aan de betrokkene alle nuttige informatie te geven betreffende de noodzakelijke stappen na de betaling van de vrijwillige regularisatiebijdragen of na de laattijdige toekenning van een "gratis" gelijkstelling.

Algemene aanbeveling 2009/3 Inzake toegelaten arbeid: enerzijds duidelijk in de pensioenreglementering definiëren wat verstaan moet worden onder “beroepsinkomen” en “per kalenderjaar” en anderzijds alle conclusies trekken uit de interpretatie die de voorkeur zal genieten meer bepaald inzake het (enkel en dubbel) vakantiegeld – zie p. 49 voor een grondige studie

In artikel 64 § 2 A, 1° van het koninklijk besluit van 21 december 1967 is het begrip “beroepsinkomen” niet duidelijk gedefinieerd.

Het concept “beroepsinkomen” van een werknemer dekt een verschillende lading naar gelang het gaat om een interpretatie verwijzend naar het sociale zekerheidsrecht, de berekening van het pensioen in de pensioenwetgeving der werknemers of het fiscaal recht en is derhalve niet éénvoudig.

Het College stelt verder vast dat het niet duidelijk is wat dient verstaan te worden onder de woorden “per kalenderjaar”.

Deze onduidelijkheid vindt men ook terug in de pensioenreglementering voor zelfstandigen (artikel 107, § 2, A, 1° van het koninklijk besluit van 22 december 1967) en in deze van de openbare sector (artikel 4, 1° van de wet van 5 april 1994).

Derhalve beveelt het College de wetgever aan om alles in het werk te stellen om duidelijk te definiëren wat inzake toegelaten arbeid verstaan moet worden onder “beroepsinkomen” en “per kalenderjaar” en er de nodige besluiten uit te trekken.

In elk geval zou de wetgever rekening moeten houden met het argument dat de sommen, die een gepensioneerde naar aanleiding van zijn beroepsactiviteit in een bepaald kalenderjaar ontvangen heeft, het inkomen van dat jaar uitmaken.

Indien de wetgever opteert voor de definitie van het begrip “loon” in de sociale zekerheid en de inkomsten die in aanmerking komen volgens de pensioenwetgeving voor de vaststelling van een pensioen in de regeling voor werknemers zou het dubbel vakantiegeld bij de controle van de toegelaten jaargrenzen niet meer in aanmerking mogen genomen worden als “beroepsinkomen”.

De officiële aanbevelingen

De lezer vindt in dit Jaarverslag de analyse en de bedenkingen terug die aanleiding gaven tot deze aanbevelingen.

In overeenstemming met artikel 16 van de wet tot instelling van een Ombudsdienst Pensioenen wordt een kopie van de officiële aanbeveling gericht aan de bevoegde Minister(s).

Officiële aanbeveling 2009/1 – Rijksdienst voor Pensioenen – p. 58

De toekenningsvoorwaarden inzake IGO worden opgesomd in Hoofdstuk III van de wet van 22 maart 2001 tot instelling van een inkomensgarantie voor ouderen. Artikel 4 van de wet stelt enkel dat de gerechtigde op een IGO zijn “hoofdverblijfplaats” in België moet hebben.

In artikel 2, 4° wordt gesteld dat voor de toepassing van deze wet onder “hoofdverblijfplaats” moet verstaan worden het begrip zoals het voorkomt in artikel 3 van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters en de identiteitskaarten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen.

Zijn hoofdverblijfplaats in België hebben is een dwingende voorwaarde waaraan de aanvrager van de IGO moet voldoen op het ogenblik dat dit voordeel ingaat. Om zijn betaling te behouden, moet de gerechtigde zijn hoofdverblijfplaats in België behouden.

De bevoegdheid tot het bijhouden van de bevolkingsregisters, inclusief het bepalen van de hoofdverblijfplaats (inschrijving, schrapping) behoort uitsluitend tot de gemeentebesturen.

De RVP kan bijgevolg geen weigerende beslissing inzake de toekenning van de IGO nemen gebaseerd op feiten die niet ondersteund worden door de gegevens uit het bevolkingsregister.

De RVP is er immers toe gehouden zijn beslissingen af te stemmen op de vermeldingen inzake het officieel adres zoals deze voorkomen in het Rijksregister der natuurlijke personen. Hier anders over oordelen zou er toe kunnen leiden dat de verschillende Belgische administraties over één en hetzelfde concept andere beslissingen treffen wat rechtsonzekerheid in de hand kan werken.

De wetgeving laat daarentegen de RVP wel toe om feitelijke gegevens waarover hij beschikt te gebruiken bij de controle van de betalingsvoorwaarden van de IGO in toepassing van artikel 42 van het koninklijk besluit van 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de inkomensgarantie voor ouderen.

Deze controle kan aanleiding geven tot de schorsing van de betaling van de IGO voor een bepaalde periode zonder evenwel de toekenning van de IGO in vraag te stellen.

Door bij de controle op de periodes van verblijf de voorwaarden inzake toekenning en betaling te mengen past de RVP de wetteksten niet correct toe.

Het College doet volgende officiële aanbeveling aan de RVP.

- 1) het dossier van de betrokkene te herzien en een verbeterende beslissing te nemen die de IGO opnieuw toekent op 1 januari 2007;
- 2) de verschuldigde achterstallen voor de maanden van ononderbroken verblijf in België te betalen;
- 3) de wet toe te passen zonder er bijkomende voorwaarden aan toe te voegen en zijn werkwijze aan te passen in de gelijkaardige dossiers van het verleden, heden en toekomst die het voorwerp uitmaken van een zelfde behandeling als deze van de klagers.

Officiële aanbeveling 2009/2 – Rijksdienst voor Pensioenen – p. 62

Een rust- of overlevingspensioen kan gecumuleerd worden met inkomsten uit een beroepsactiviteit voor zover deze inkomsten een bij wet vastgestelde grens niet overschrijden.

Zodra deze grens met 15% of meer overschreden wordt, is dit rust- of overlevingspensioen niet meer betaalbaar.

Tot eind 2007 interpreteerde de RVP de wettelijke bepalingen als volgt:

- de jaren van beroepsactiviteit tijdens dewelke het pensioen niet betaald werd, kunnen in aanmerking genomen worden in de berekening van het pensioen;
- de jaren tijdens dewelke de betrokkene een beroepsactiviteit uitoefende en tegelijkertijd een pensioen genoot als werknemer kunnen geen recht openen op een pensioen.

Sinds 2008 heeft de RVP echter zijn houding, zonder enige wettelijke basis, veranderd. Zodra de betrokkene zijn pensioen genoten heeft (dit is eens dat het pensioen is ingegaan, zelfs voor een maand) kunnen de jaren die nadien gepresteerd worden als werknemer niet meer in aanmerking genomen worden voor de vaststelling van het pensioen, zelfs indien de betrokkene tijdens bepaalde jaren zijn pensioen niet ontvangen heeft.

Het College merkt op: enerzijds dat deze wijziging in de werkwijze van de RVP op dit vlak opnieuw een onderscheid heeft gecreëerd in de behandeling van werknemers en zelfstandigen en anderzijds dat deze radicale verandering in de interpretatie van de wet door de RVP een discriminatie heeft teweeggebracht onder werknemers en de bron vormt voor een rechtsonzekerheid in het nadeel van de gepensioneerden.

Het College beveelt aan de RVP aan:

1. voor het betrokken dossier de kalenderjaren waarvoor het pensioen niet werd uitbetaald aangezien de grens inzake toegelaten arbeid met meer dan 15 % werd overschreden, toe te voegen aan de in aanmerking genomen beroepsloopbaan;
2. voor de gelijkaardige dossiers uit het verleden, heden en toekomst zijn werkwijze aan te passen zoals in punt 1 en een gelijke behandeling te waarborgen voor alle gepensioneerden die een pensioen als werknemer genieten.

De aanbevelingen 2008 tot 1999

Op onze website, www.ombudsmanpensioenen.be, is in het kader van transparantie, een overzicht van alle algemene aanbevelingen met vermelding van het gevolg dat aan deze aanbevelingen gegeven wordt, beschikbaar.

Algemene aanbeveling 2008/1

Inzake de verjaringstermijn voor de terugvordering van onverschuldigd betaalde bedragen – Verschillende termijn bij de DOSZ ten opzichte van de termijn bij de andere pensioendiensten – Harmonisering wenselijk

Algemene aanbeveling 2008/2

Inzake de wettelijke onmogelijkheid in het pensioenstelsel van de openbare sector om het overlevingspensioen van een eerste echtgenoot opnieuw te bekomen vóór het overlijden van de tweede echtgenoot, zelfs in het geval van echtscheiding – Verschil in behandeling tussen de pensioenstelsels

Algemene aanbeveling 2007/1

Inzake het wegwerken van ongewenste effecten van de wetgeving betreffende de pensioenbonus in het stelsel der werknemers en zelfstandigen in het geval van een gemengde loopbaan in de jaren die de ingangsdatum van het pensioen voorafgaan

Zie Jaarverslag 2008, p. 199

Algemene aanbeveling 2007/2

Inzake het wegwerken van de ongelijke behandeling van de cumulatie van een pensioen met een uitkering wegens loopbaanonderbreking of tijdskrediet teneinde palliatieve zorgen te verstrekken, voor ouderschapsverlof of voor het bijstaan of verstrekken van verzorging aan een lid van het gezin in de openbare sector enerzijds en in het stelsel der werknemers of zelfstandigen anderzijds

Algemene aanbeveling 2007/3

Inzake het wegwerken van de uiteenlopende gevolgen van een cumulatie van een overlevingspensioen met een vervangingsinkomen in het pensioenstelsel van de werknemers, zelfstandigen en in de openbare sector – Actualisatie

Zie Jaarverslag 2008, p. 200

Algemene aanbeveling 2006/1

Inzake de verzaking aan de terugvordering van een schuld voorziet de wet deze mogelijkheid niet voor de Pensioendienst voor de Overheidssector (PDOS) terwijl deze mogelijkheid bestaat via de Raad voor uitbetaling van de voordelen in de stelsels van de werknemers en van de zelfstandigen

Artikel 22, § 2 van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het Handvest van de sociaal verzekerde bepaalt: “De bevoegde instelling van sociale zekerheid kan, binnen de voorwaarden bepaald door zijn beheerscomité en goedgekeurd door de bevoegde Minister, afzien van de terugvordering van het onverschuldigde: (Opsomming van de gevallen waarin verzaking mogelijk is)”.

Op 19 juni 2008 stelde het Arbeidshof te Antwerpen in een zaak met betrekking tot de NMBS volgende prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof:

“Schendt artikel 22, § 2 van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het Handvest van de sociaal verzekerde de artikelen 10 en 11 van de grondwet, in de interpretatie dat dit artikel enkel toepassing vindt in zoverre door het desbetreffend beheerscomité voorwaarden zijn bepaald welke werden goedgekeurd door de bevoegde Minister zodat derhalve enkel afstand van terugvordering kan worden gedaan als door het desbetreffende beheerscomité voorwaarden werden bepaald en geen afstand van terugvordering kan worden gedaan als door het desbetreffende beheerscomité geen voorwaarden werden bepaald?”

Het Hof zegt voor recht:

“Artikel 22, § 2 van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het “handvest” van de sociaal verzekerde, in die zin geïnterpreteerd dat het slechts van toepassing is wanneer voorwaarden zijn bepaald door het betrokken beheerscomité en goedgekeurd door de bevoegde minister, schendt de artikelen 10 en 11 van de grondwet.

Dezelfde bepaling, in die zin geïnterpreteerd dat ze van toepassing is zelfs bij ontstentenis van voorwaarden bepaald door het betrokken beheerscomité en goedgekeurd door de bevoegde minister, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.”

Zie ook Jaarverslag 2007, p. 165 met het antwoord van de Minister van Pensioenen op een schriftelijke vraag gesteld in de Kamer van Volksvertegenwoordigers

Algemene aanbeveling 2004/1

Inzake de inkomensgrenzen voor de cumulatie van een pensioen met een beroepsactiviteit: in alle pensioenregelingen zoals vroeger hetzelfde criterium hanteren om het al dan niet toegelaten karakter van de beroepsactiviteit te evalueren, ofwel gaat het om de inkomsten per kalenderjaar ofwel gaat het om de inkomsten verworven gedurende de periode van effectieve beroepsactiviteit die respectievelijk vergeleken worden met een jaargrens of een pro rata van die jaargrens

Zie Jaarverslag 2007, p. 166

Algemene aanbeveling 2004/2

Inzake de cumulatie van rustpensioenen van de openbare sector met een beroepsactiviteit: zoals in de regeling voor werknemers en zelfstandigen en bij voorkeur met terugwerkende kracht tot 1 januari 2002, in het jaar waarin de gepensioneerde 65 jaar wordt, het jaarinkomen vergelijken met een individuele jaargrens in functie van de verjaardag

Jaarverslag 2006, p. 188 en Jaarverslag 2007, p. 167

Algemene aanbeveling 2004/2 Actualisatie en uitbreiding

Inzake de inkomensgrenzen voor de cumulatie van een pensioen met een beroepsactiviteit: overgaan tot een harmonisering inzake toegelaten arbeid in de drie stelsels

Zie Jaarverslag 2007, p. 167, Jaarverslag 2006, p. 189 en Jaarverslag 2005, p. 148

Algemene aanbeveling 2004/3

Inzake het minimumpensioen voor een gemengde loopbaan in de regeling voor werknemers: dit minimumpensioen mee laten evolueren met het minimumpensioen voor zelfstandigen

Zie Jaarverslag 2007, p. 167

Algemene aanbeveling 2004/4

Inzake de loopbaanvoorwaarde gesteld voor de opening van het recht op een vervroegd rustpensioen: in de pensioenregeling voor de zelfstandigen dezelfde samentelling van de Belgische loopbaan jaren met loopbaan jaren in het buitenland mogelijk maken als deze in de werknemersregeling en met dezelfde terugwerkende kracht

Zie Jaarverslag 2005, p. 152

Algemene aanbeveling 2004/5

Inzake de bevoegdheid van de Hoven en de Rechtbanken voor betwistingen in verband met de wettelijke pensioenen: de Arbeidsgerechten ook bevoegd maken voor de ambtenarenpensioenen of rond deze problematiek een haalbaarheidsstudie uitvoeren

Zie Jaarverslag 2005, p. 153

Algemene aanbeveling 2003/1

Inzake de ingangdatum van het rustpensioen dat laattijdig aangevraagd wordt door gerechtigden die in het buitenland wonen: het pensioen altijd laten ingaan op de eerste dag van de maand volgend op die waarin de pensioenleeftijd bereikt werd

Zie Jaarverslag 2007, p. 168 en Jaarverslag 2008, p. 202

Algemene aanbeveling 2003/2

Inzake het drempelbedrag waaronder een pensioen als werknemer of zelfstandige niet toegekend wordt: in geval van gemengde loopbaan als werknemer en zelfstandige het pensioen dat kleiner is dan het drempelbedrag tóch toekennen als de som van de pensioenen als werknemer en zelfstandige het drempelbedrag overschrijdt

Zie Jaarverslag 2006, p. 191

Algemene aanbeveling 2003/2 Actualisatie en uitbreiding

Inzake het drempelbedrag waaronder een pensioen niet toegekend wordt: uitbreiding tot alle mogelijke situaties

Zie Jaarverslag 2006, p. 191

Algemene aanbeveling 2003/3

Inzake oudere werknemers die een beroepsactiviteit als zelfstandige beginnen om aan de werkloosheid te ontsnappen: bij een terugkeer naar de werkloosheid de gelijkstelling van deze nieuwe periode van werkloosheid met een periode van beroepsactiviteit mogelijk maken op basis van het laatst verdiende loon als werknemer

Zie Jaarverslag 2005, p. 156

Algemene aanbeveling 2003/4

Inzake de inkomensgarantie voor ouderen (IGO): onderzoeken of de IGO vatbaar moet blijven voor beslag wegens het niet of onvolledig betalen van het onderhoudsgeld aan de uit de echt gescheiden echtgenoot

Zie Jaarverslag 2004, p. 161

Algemene aanbeveling 2003/5

Inzake de betaling van de pensioenen in het buitenland: de betaling op een persoonlijke rekening bij een financiële instelling mogelijk maken in zoveel mogelijk landen

Zie Jaarverslag 2008, p. 98, Jaarverslag 2007, p. 170-171, Jaarverslag 2005, p. 157-159 en Jaarverslag 2004, p. 162-163

Algemene aanbeveling 2002/1

Inzake gelijkstelling in de pensioenregeling voor werknemers: na overdracht van bijdragen van de werknemersregeling naar de openbare sector, de gelijkgestelde periodes in de werknemersregeling blijven berekenen op basis van de werkelijk verdiende lonen als werknemer die ingeschreven waren op de individuele rekening

Algemene aanbeveling 2002/2

Inzake cumulatie van pensioenen met vervangingsinkomens: zoals in de regeling voor werknemers en die voor zelfstandigen, ook in de regeling voor de openbare sector het pensioen slechts schorsen gedurende de periode dat de gepensioneerde een vervangingsinkomen geniet

Zie Jaarverslag 2007, p. 172 en Jaarverslag 2006, p. 192

Algemene aanbeveling 2002/3

Inzake het principe van de eenheid van loopbaan: dit principe opheffen bij samenloop van een pensioen als werknemer en/of zelfstandige met een pensioen van de DOSZ dat gevestigd is met vrijwillige bijdragen

Algemene aanbeveling 2002/4

Inzake de Inkomensgarantie voor ouderen (IGO): de wet zo aanpassen dat voor de personen opgenomen in hetzelfde rusthuis, rust- en verzorgingstehuis of psychiatrisch verzorgingstehuis de bestaansmiddelen en de pensioenen niet gedeeld worden door het aantal personen dat dezelfde hoofdverblijfplaats deelt

Zie Jaarverslag 2004, p. 164

Algemene aanbeveling 2002/5

Inzake de toegelaten beroepsactiviteit voor gepensioneerden: de sanctie wegens het niet afleggen van een voorafgaande verklaring afschaffen of beperken tot één twaalfde van het jaarincome uit beroepsactiviteit

Zie Jaarverslag 2007, p. 173, Jaarverslag 2006, p. 194 en Jaarverslag 2005, p. 148

Algemene aanbeveling 2002/6

Inzake het supplement minimum in de openbare sector: onderzoeken of de huidige cumulatierегeling voor een winstgevende activiteit als zelfstandige kan/moet behouden blijven. De huidige regeling maakt de uitoefening van een beperkte activiteit als zelfstandige quasi onmogelijk omdat er rekening gehouden wordt met het bruto-inkomen als zelfstandige

Zie Jaarverslag 2005, p. 148 en 160

Algemene aanbeveling 2001/1

Inzake indexering van de pensioenen in de openbare sector: onderzoeken of de ongelijke behandeling van gepensioneerden die vooraf betaald en gepensioneerden die na vervallen termijn betaald worden, kan/moet gehandhaafd blijven

Zie Jaarverslag 2002, p. 180

Algemene aanbeveling 2001/2

Inzake het gewaarborgd minimumpensioen in de openbare sector: onderzoeken of de wetgeving zodanig kan genuanceerd worden dat in geval van feitelijke scheiding beter rekening gehouden wordt met de werkelijke gezinstoestand van de gepensioneerde

Zie Jaarverslag 2003, p. 170

Algemene aanbeveling 2001/3

Inzake de pensioenbijslag voor zelfstandigen: een gemotiveerde beslissing met recht van beroep verplicht maken

Zie Jaarverslag 2002, p. 182

Algemene aanbeveling 2001/4

Inzake de ambtshalve herziening wegens "een dwaling omtrent het recht of de feiten" of wegens "een onregelmatigheid of materiële vergissing": de teksten in de pensioenregeling voor werknemers, de pensioenregeling voor zelfstandigen, het gewaarborgd inkomen voor bejaarden en de Inkomensgarantie voor ouderen met mekaar in overeenstemming brengen

Zie Jaarverslag 2003, p. 170

Algemene aanbeveling 2001/5

Inzake het herstellen van een fout die door de pensioendienst begaan is in het nadeel van de gerechtigde: in alle regelingen dezelfde terugwerkende kracht van het herstel invoeren

Zie Jaarverslag 2003, p. 170

Algemene aanbeveling 2000/1

Het invoeren van de wettelijke mogelijkheid om regularisatiebijdragen voor studieperiodes die vrijwillig betaald zijn en die uiteindelijk geen pensioenvoordeel opleveren, terug te betalen

In een antwoord op een schriftelijke vraag in de Kamer van Volksvertegenwoordigers¹ antwoordde de Minister van Pensioenen:

"In antwoord op haar vraag kan ik het geachte lid meedelen dat het onderzoek naar de eventuele wijzigingen van de regeling inzake regularisatie van de studieperiodes nog steeds lopende is. Daarbij is immers niet alleen de Rijksdienst voor Pensioenen betrokken, maar ook het Rijksinstituut voor Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen en de Pensioendienst voor de Overheidssector."

Op een andere schriftelijke vraag in de Kamer van Volksvertegenwoordigers² antwoordde de Minister:

1 Vr. en Antw., Kamer van Volksvertegenwoordigers, 3e zitting van de 52e zittingsperiode 2008-2009, vraag nr. 182 van mevrouw Leen Dierick van 12 mei 2009 (N) "Regularisatie van de studieperiode voor loontrekkenden.", Bull. nr. 66 van 22 juni 2009, p. 228

2 Vr. en Antw., Kamer van Volksvertegenwoordigers, 3e zitting van de 52e zittingsperiode 2008-2009, vraag nr. 26 van mevrouw Mia De Schampelaere van 27 augustus 2009 (N.) "Pensioenen – Regularisaties studieperiodes – Terugbetaling van overbodig betaalde bijdragen.", Bull. nr. 81 van 19 oktober 2009, p. 157

“Ik verwijs eveneens naar het antwoord op Parlementaire Vraag nr. 182, gesteld op 12 mei 2009 door Dierick Leen, Volksvertegenwoordigster, waar dezelfde problematiek aan de orde was. (Vragen en antwoorden, Kamer van Volksvertegenwoordigers, 3e zitting van de 52e zittingsperiode 2008-2009, Bull. nr. 66 van 22 juni 2009, p.228).

In antwoord op uw vraag wil ik toch benadrukken dat de studieperioden gedekt door vrijwillige bijdragen, in principe, altijd in de berekening van het pensioen voor de werknemers en de zelfstandigen worden opgenomen. Dit gebeurt echter niet, in het bijzonder wanneer de loopbaan van de betrokkene de eenheid van loopbaan overschrijdt.

Het principe van de eenheid van loopbaan houdt in dat de som van de loopbaanbreuken niet méér mag bedragen dan de eenheid, namelijk 45/45. Als de eenheid wordt overschreden, worden de minst voordelige jaren niet meegeteld bij de berekening van het werknemerspensioen (bijvoorbeeld: bij cumulatie van een pensioen uit de overheids- en privésector).

Een studieperiode gedekt door vrijwillige bijdragen, blijft in principe geldig voor de toekenning van het werknemerspensioen.

Ook als, achteraf, de voorwaarde om de betaling van bijdragen na te komen niet meer zou bestaan.

Omgekeerd geldt hetzelfde voor de bijdragen die, achteraf, (bijvoorbeeld door de opbouw van een lange loopbaan bij de overheid) onnodig betaald blijken te zijn. Om die reden kan de Rijksdienst voor Pensioenen, behoudens niet-inhoudelijk verzuim, de betaalde bijdragen niet terugbetalen, zelfs als die werden betaald "zonder teruggave".

Deze redenering steunt op het juridisch principe volgens hetwelk een beslissing die op een bepaald moment correct werd genomen niet meer kan worden rechtgezet, noch achteraf, noch wegens een wetswijziging of een verandering van de situatie.

Dit probleem betreft slechts een beperkt aantal dossiers, te weten meestal de situaties waarbij men zowel een pensioen uit de privésector als een pensioen uit de overheidssector krijgt toegekend.

Op uw vraag om deze wetgeving met terugwerkende kracht te wijzigen moet ik dan ook negatief antwoorden.

Het principe van de eenheid van loopbaan is immers één en ondeelbaar: ofwel past men het volledig toe, ofwel niet. De verplichte bijdragen en de vrijwillige bijdragen anders behandelen kan overigens niet worden gerechtvaardigd.

Tot slot is het ondenkbaar om de eenheid van loopbaan af te schaffen in deze moeilijke budgettaire tijden.

Wat de overlevende betreft, dient men een onderscheid te maken tussen enerzijds de overlevende die zelf zijn studieperiodes heeft geregulariseerd, en in dit geval worden die periodes aan het rustpensioen toegevoegd; en anderzijds de overledene die studieperiodes heeft geregulariseerd, en die periodes worden dan opgenomen in de berekening van het overlevingspensioen. In dat geval zal het financiële voordeel behalve van de regels voor de berekening ook afhangen van de cumulatiergels.

Het huidige standpunt van de administratie is dan ook correct.

Ik vraag echter dat de Rijksdienst de principes van het behoorlijk bestuur in acht neemt. Correct handelen betekent dat, behalve voldoen aan de principes van wettelijk handelen, ook bepaalde gedragsnormen dienen te worden gevolgd zoals de billijkheid en de opmerkzaamheid.

In alle gevallen van betaling van vrijwillige bijdragen, moeten de formulieren de betrokkene informeren over de eventuele gevolgen van de toepassing van het principe van de eenheid van loopbaan voor de berekening van hun pensioen.

Bovendien moet de Rijksdienst op het moment van de beslissing betreffende de betaling van bijdragen nagaan of de voorwaarden met het oog op een nuttige betaling aanwezig zijn.”

Zie Jaarverslag 2007, p. 174, Jaarverslag 2006, p. 196, Jaarverslag 2005, p. 161, Jaarverslag 2004, p. 166 en Jaarverslag 2002, p. 185

Algemene aanbeveling 2000/2

In de pensioenregeling voor zelfstandigen het onderzoek van de rechten op overlevingspensioen na de ontbinding van een nieuw huwelijk niet langer afhankelijk maken van een nieuwe aanvraag

Zie Jaarverslag 2008, p. 197 (Actualisatie) en Jaarverslag 2005, p. 162

Algemene aanbeveling 2000/3

Het opleggen van een specifieke informatieplicht aan de verzekeringsmaatschappijen en de pensioenfondsen die instaan voor de pensioentoezegging van instellingen van openbaar nut

Zie Jaarverslag 2001, p. 166

Algemene aanbeveling 2000/4

In het stelsel van de verzeese sociale zekerheid en dat van de koloniale pensioenen ten laste van de Openbare Schatkist de gelijkstelling van de militaire diensten mogelijk maken

Zie Jaarverslag 2006, p. 198 en Jaarverslag 2001, p. 167

Algemene aanbeveling 2000/5

Het verduidelijken van het Handvest van de sociaal verzekerde: mogelijkheid of onmogelijkheid om termijnen inzake beslissing en betaling te compenseren

Algemene aanbeveling 2000/6

Het wijzigen van de regeling in het decreet van 28 juni 1957 houdende statuut van de Koloniale verzekeringskas zodanig dat de rechten op een pensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot niet langer afhangen van de inhoud van het vonnis of arrest van echtscheiding

Zie jaarverslag 2008, p. 206

Algemene aanbeveling 2000/7

Het aanstellen van informatieambtenaren bij de pensioendiensten

Zie Jaarverslag 2005, p. 164 en Jaarverslag 2004, p. 167

Algemene aanbeveling 1999/1

Aanpassing van de reglementering betreffende de betaling per overschrijving van de uitkeringen betaald door de Rijksdienst voor Pensioenen en de erop gebaseerde overeenkomsten

Zie Jaarverslag 2007, p.176

Algemene aanbeveling 1999/2

Het doorzichtiger maken van de besluitvorming van de Raad voor uitbetaling van de voordelen en het bevoegd maken van de Arbeidsgerechten voor betwistingen in verband met de motivering van de beslissing van de Raad

Zie Jaarverslag 2006, p. 199, Jaarverslag 2004, p. 169 en Jaarverslag 2000, p. 177

Algemene aanbeveling 1999/3

Het wegwerken van een verschil in de toepassing van het principe van de eenheid van loopbaan tussen de pensioenregeling voor werknemers en die voor zelfstandigen

Zie Jaarverslag 2001, p. 170 en Jaarverslag 2000, p. 178

Algemene aanbeveling 1999/4

Ambtshalve toekenning van de pensioenrechten bij het bereiken van de pensioenleeftijd

Zie Jaarverslag 2002, p. 187

De suggesties

In ons Jaarverslag 2003 hebben wij de eerste maal een overzicht opgenomen van voorstellen en suggesties. Het betreft de voorstellen en suggesties tot verbetering of aanpassing van de administratieve procedure waarop ingegaan is.

Elk jaar werd deze lijst uitgebreid en aangevuld met nieuwe voorstellen en suggesties die in een eerder Jaarverslag werden besproken en waaraan de pensioendiensten een positief gevolg gaven. Ook in ons Jaarverslag 2008 werd dit overzicht opgenomen.

De Ombudsdienst Pensioenen streeft naar een zo groot mogelijke transparantie. Daarom hebben wij beslist om ons niet langer te beperken tot voorstellen en suggesties die in een vorig jaarverslag werden gedaan. Ook voorstellen en suggesties die in de loop van een werkingsjaar een positief gevolg kennen, zullen wij voortaan in deze lijst opnemen.

Wij willen dit overzicht zo duidelijk mogelijk houden. Wij zetten de teller op nul en hernemen de lijst uit ons Jaarverslag 2008 niet meer. Wij verwijzen de geïnteresseerde lezer naar onze website.

In dit Jaarverslag geven wij een overzicht van de voorstellen en suggesties uit ons Jaarverslag 2008 waaraan een positief gevolg gegeven werd en van de voorstellen en suggesties die wij in het jaar 2009 aan de pensioendiensten deden en die niet het voorwerp uitmaken van een afzonderlijke bespreking in dit Jaarverslag. Wij vermelden enkel de voorstellen en suggesties die door de pensioendiensten werden gerealiseerd vóór het afsluiten van dit Jaarverslag (december 2009).

De toekenningsdiensten van de Rijksdienst voor pensioenen (RVP)

RVP toekenning 1

De RVP kent het gezinspensioen toe tijdens periodes van schorsing van werkloosheid van de echtgenoot. (JV 2008, p.52-54)

Wanneer de echtgenoot van een gepensioneerde werkloosheidsvergoedingen geniet, kan de gepensioneerde geen gezinspensioen ontvangen. De gepensioneerde ontvangt dan een pensioen als alleenstaande. Zodra de werkloosheidsvergoedingen om één of andere reden geschorst wordt en dus de echtgenoot geen dergelijke vergoeding meer geniet, belet niets om het gezinspensioen tijdens deze periodes van schorsing toe te kennen.

RVP toekenning 2

De RVP kent een vakantiegeld toe in het jaar waarin het pensioen ingaat wanneer het pensioen volgt op een periode waarin de betrokkene een buitenlandse uitkering heeft ontvangen die het gevolg is van een activiteit als werknemer onderworpen aan de Belgische sociale zekerheid. (JV 2008, p.58-59)

In het jaar waarin het pensioen ingaat is er in principe geen vakantiegeld verschuldigd. Hierop voorziet de wetgeving een uitzondering, namelijk er is wel een vakantiegeld verschuldigd voor het jaar waarin het pensioen ingaat aan de titularis die titularis was van een brugpensioen of indien hij genoten heeft van vergoedingen wegens ziekte, invaliditeit of onvrijwillige werkloosheid tengevolge van een activiteit als werknemer onderworpen aan de wetgeving inzake de Belgische sociale zekerheid.

Dit betekent dat ook in het geval de gepensioneerde een dergelijke buitenlandse vergoeding genoot een vakantiegeld verschuldigd is in het jaar waarin het pensioen ingaat, op voorwaarde dat deze buitenlandse vergoeding werd toegekend tengevolge een activiteit als werknemer onderworpen aan de Belgische sociale zekerheid.

De RVP geeft de nodige instructies om deze bijzondere situatie opnieuw onder de aandacht te brengen van zijn personeel.

RVP toekenning 3

In het kader van de pensioengarantie voor grenswerknemers moet de RVP voor de gevallen waarin een activiteit als ambtenaar in het buitenland bewezen wordt, nagaan of deze activiteit als ambtenaar geheel of gedeeltelijk als contractueel (= werknemer) werd uitgeoefend daar in dergelijk geval een pensioengarantie dient berekend te worden.

Daartoe kunnen volgende praktische maatregelen genomen worden:

- de vermeldingen die worden aangebracht op de specifieke inlichtingenformulieren worden nauwlettend nagekeken;
- bij twijfel over de aard van de tewerkstelling (arbeidsovereenkomst of statutair) wordt een kopie van de arbeidsovereenkomst gevraagd;
- er kan onderzocht worden of landen die geen bijzonder stelsel voor ambtenaren hebben een E205 kunnen afleveren met een aparte vermelding van de aard van de tijdvakken (wonen, privaatrechtelijke tewerkstelling, publiekrechtelijke tewerkstelling, zelfstandige tewerkstelling,...). Dit zou bovendien als bijkomend voordeel hebben dat de RVP niet langer afhankelijk is van de verklaringen van de betrokkenen die vaak zelf het onderscheid in de aard van de tijdvakken niet kunnen maken.

De betalingsdiensten van de Rijksdienst voor pensioenen (RVP)

RVP betaling 1

Door een wijziging van de vermeldingen in de betalingsgegevens worden voortaan problemen bij de inning van een cheque in Zweden vermeden. (JV 2008, p.101-103)

De betalingsgegevens zijn strikt bepaald. In de gebruikelijke format is de eerste regel voorbehouden aan de postcode en de tweede regel aan de naam van de gerechtigde. Door een foutieve transactie verscheen op deze tweede regel enkel "mevrouw". De cheques konden niet geïnd worden.

Een wijziging aan de informatietoepassingen van de RVP lost dit probleem op. Voor alle landen wordt de klassieke vermelding "MevrouwXgeborenY" vervangen door "MevrouwXY".

De Pensioendienst voor de overheidssector (PDOS)

PDOS 1

Bij de controle van de toegelaten activiteit zal de PDOS in principegevallen beroep doen op het RSVZ. (JV 2008, p.124-127)

De RVP heeft met het RSVZ een overeenkomst afgesloten opdat deze laatste de controle uitoefent van de toegelaten grenzen in het geval van een zelfstandige activiteit (ook wanneer het een scheppende activiteit betreft onder het statuut als zelfstandige).

In het kader van een grotere harmonisering van de controles op toegelaten arbeid heeft de PDOS met het RSVZ een overeenkomst afgesloten met het oog om het RSVZ te raadplegen voor de principegevallen inzake de controle van een activiteit als zelfstandige (ook wanneer het een scheppende activiteit betreft) uitgeoefend door gepensioneerde ambtenaren.

Ook de NMBS zet een dergelijke samenwerking op (JV 2008, p. 173-175)

Het Rijksinstituut voor de Sociale verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ)

RSVZ 1

Het pensioen kan betaald worden zonder dat de betrokkene de ontvangen vervangingsinkomsten waaraan hij verzaakt heeft volledig heeft terugbetaald. (JV 2008, p.132-135)

In tegenstelling tot de RVP eiste het RSVZ van de betrokkene die verzaakte aan zijn vervangingsinkomen dat hij de terugbetaling van dit vervangingsinkomen onmiddellijk, volledig en effectief deed vooraleer het pensioen betaalbaar te stellen. Het RSVZ laat nu ook een recuperatie op pensioenachterstallen toe.

RSVZ 2

In de beslissing tot terugvordering van onverschuldigde betalingen vermeldt het RSVZ voortaan ook de inhoud en de verwijzing van de wettelijke bepalingen waarop een inbreuk werd gepleegd. (JV 2008, p. 140-145)

Hiermee voldoet het RSVZ aan de wettelijke verlichtingen opgenomen in de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen en in het handvest van de sociaal verzekerde.

RSVZ 3

Het RSVZ zal voortaan de verwerping van het recht op pensioen voor periodes van vrijstelling van bijdragen beter motiveren en heeft de motivering en de leesbaarheid van zijn beslissingen verbeterd wanneer meerdere opeenvolgende berekeningen gelijktijdig worden betekend. (JV 2008, p. 145-148)

De tekst van de beslissing in geval van vrijstelling van bijdragen wordt gewijzigd in "periode waarvoor een volledige of gedeeltelijke vrijstelling van bijdragen werd gevraagd en toegekend".

In de beslissing met opeenvolgende berekeningen zal de eerste bladzijde "Overzicht van de beslissingen" een meer gedetailleerde uitleg geven met betrekking tot de verschillende ingangsdata van de beslissing.

RSVZ 4

Het RSVZ herinnert het belang van het aanbieden van excuses aan de verantwoordelijken van de pensioendiensten. (JV 2008, p. 89-94)

Het RSVZ past de principes van behoorlijk bestuur toe. Het aanbieden van verontschuldigingen voor vergissingen die een negatieve invloed hebben op de rechten en de belangen van burger vloeit voort uit deze principes.

De RVP en de PDOS bieden eveneens verontschuldigingen aan zonder dat dit formeel geregeld werd (wordt voorzien in het kader van de klachtendienst bij de RVP en het klantencharter bij de PDOS).

Centrale Dienst der Vaste Uitgaven (CDVU)

CDVU 1

De informatiefolder "De betaling van uw overheidspensioen" biedt duidelijkere inlichtingen inzake de bescherming tegen beslag op de pensioenen gestort op rekening. (JV 2008, p. 160-161)

Voortaan wordt vermeld dat de op de zichtrekening overgeschreven pensioenen beter beschermd worden tegen beslag of overdracht. De tekst vermeldt tevens dat in het begin van de maand geen beslag of overdracht mogelijk is, naarmate de maand verstrijkt is een steeds groter deel voor beslag of overdracht vatbaar.

Dienst voor overzeese Sociale Zekerheid (DOSZ)

DOSZ 1

Gelet op de lange behandelingstermijn van de aanvragen tot toekenning van de toelage voor legerdienst heeft de DOSZ spontaan intresten van rechtsweg toegekend in toepassing van het Handvest van de sociaal verzekerde. (JV 2008, p. 165-170)

Ingevolge de wetswijzigingen in het stelsel van de overzeese sociale zekerheid werd de DOSZ geconfronteerd met een enorme toename van het aantal pensioenaanvragen. Bovendien werd de mogelijkheid gecreëerd om een toelage te vragen voor militaire diensten in toepassing van de wet van 16 juni 1960. Omdat de toelage enkel kan toegekend worden indien de betrokkene voor dezelfde periode geen ander pensioen ontvangt, vraagt de behandeling van de aanvragen een aantal administratieve stappen en aanpassing van de informaticatoepassingen. Hierdoor werden deze beslissingen met vertraging genomen.

De DOSZ heeft op onze vraag spontaan intresten toegekend.

DOSZ 2

Het vakantiegeld bij de DOSZ is aanvullend en wordt enkel betaald indien de gepensioneerde geen ander vakantiegeld heeft ontvangen of indien het bedrag van dat vakantiegeld lager ligt dan het bedrag van de DOSZ.

Alle gepensioneerden die nog niet eerder een cumulatie met een ander pensioen hebben aangegeven krijgen jaarlijks een vragenlijst van de DOSZ om na te gaan of zij inderdaad geen ander pensioen genieten.

De DOSZ stemt ermee in om in overleg met de RVP een sluitende geïnformatiseerde werkwijze te ontwikkelen zodat de gepensioneerden niet meer jaarlijks moeten aangeschreven worden.